

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Infotilaisuus hyvinvointi- alueiden rahoituslain muutosehdotuksista

TEAMS-TILAISUUS 26.4.2024 KLO 10-11

Tilaisuuden ohjelma

- **Jenni Jaakkola, neuvotteleva virkamies, VM kunta- ja alueosasto, valmisteluryhmän puheenjohtaja:**
 - Tilaisuuden avaus
 - Jälkikäteistarkistuksen omavastuu (10 § 3 mom.)
 - Lisärahoituksen poistaminen jälkikäteistarkistuksesta (10 § 2 mom.)
- **Eeva Mäenpää, hallitusneuvos, VM kunta- ja alueosasto:**
 - Asiakasmaksumuutosten huomioon ottaminen rahoituksessa (9 § 2 mom.)
- **Jaana Määttälä, erityisasiantuntija, SM pelastusosasto:**
 - Pelastustoimen riskikertoimen tietopohjan tarkentaminen (23 § 1 mom. + asetus)

Jätkikäteistarkistukseen ehdotetut muutokset

Rahoituksen jälkikäteistarkistukseen lisättävä porrastettu omavastuuosuus

- Voimassa olevan lain mukaan jälkikäteistarkistus lisätään rahoitukseen ensimmäisen kerran vuonna 2025 vuoden 2023 rahoituksen ja kustannusten välisen erotuksen perusteella. Vuonna 2025 tehtävä lisäys jää rahoituksen pohjaan.
- Vuodesta 2026 eteenpäin jälkikäteistarkistus määritellään *lisäyksenä* tai *vähennyksenä* suhteessa rahoituksen pohjassa jo olevaan jälkikäteistarkistuksen määrään.
 - Mikäli tulos kohentuu, jälkikäteistarkistuksella vähennetään rahoitusta.
 - Mikäli tulos heikkenee, jälkikäteistarkistuksella lisätään rahoitusta.
- Jälkikäteistarkistuksen määrä rahoituksessa on kaikkien vuosien lisäysten ja vähennysten yhteismäärä (ns. kumulatiivinen määrä).
- **Omavastuuosuus lisättäisiin voimassa olevan lain mukaisen jälkikäteistarkistuksen vuosittaiseen lisäykseen tai vähennykseen.**
- **Tavoitteena rahoitusmallin kannustavuuden parantaminen.**

Omavastuuosuuden vaikutusarviot

- Omavastuuosuus vaikuttaisi ensimmäisen kerran vuoden 2026 rahoitukseen vuoden 2024 toteumatietojen perusteella.
- Vaikutusarvioiden pohjana tulisi siten olla mahdollisimman hyvä käsitys tulevasta kustannuskehityksestä.
- HE-luonnoksen vaikutusarviot on laadittu alueiden raportoimien talousarvio ja -suunnitelmien mukaisen kustannuskehityksen perusteella. Näiden perusteella on arvioitu myös omavastuun aluekohtaisia vaikutuksia.
- Taloussuunnitelmien mukainen kustannuskehitys on hyvin maltillista, noin 1,7 % vuosina 2024–2026. Vaikutusarviossa on oletettu sama maltillinen kasvu myös vuosille 2027–2028.
 - Taloussuunnitelmien mukaisista kustannuksista on vähennetty tehtävälainsäädäntöön tehtäviä muutoksia vastaava osuus.
- Tällaisella kustannuskehityksellä hyvinvointialueiden tulos kohentuu ja kääntyy ylijäämäiseksi vuonna 2026 jo ilman jälkikäteistarkistusta.
- Koska vuonna 2025 rahoitukseen lisätään jälkikäteistarkistuksena n. 1,5 mrd. euroa, jälkikäteistarkistuksella vähennetään rahoitusta vuodesta 2026 alkaen.
- Omavastuuosuuden lisääminen tarkoittaa että rahoituksesta vähennetään vähemmän kuin 100-prosenttisella tarkistuksella. **Taloussuunnitelmien mukaisella kustannuskehityksellä omavastuuosuuden lisääminen kasvattaisi hyvinvointialueiden rahoitusta suhteessa täysimääräiseen tarkistukseen.**

Omavastuun vaikutus koko maan rahoitukseen, taloussuunnitelmien mukaisilla kustannuksilla arvioituna

100% jälkikäteistarkistus	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Rahoitus ilman jälkikäteistarkistusta	23 170	24 080	24 690	25 660	26 510	27 460	28 540	29 540
Nettokustannukset	24 530	24 950	24 990	25 480	25 940	26 290		
TULOS ilman jälkikäteistarkistusta	-1 360	-870	-300	180	570	1 170		
<i>Jälkikäteistarkistuksen lisäys/vähennys</i>			1 460	-530	-610	-570	-460	-670
<i>Jälkikäteistarkistus yhteensä</i>			1 460	990	410	-140	-600	-1 290
TULOS jälkikäteistarkistuksella	-1 360	-870	1 160	1 170	980	1 030		
Rahoituksen määrä yhteensä	23 170	24 080	26 150	26 650	26 920	27 320	27 930	28 250

Jälkikäteistarkistus omavastuulla	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Rahoitus ilman jälkikäteistarkistusta	23 170	24 080	24 690	25 660	26 510	27 460	28 540	29 540
Nettokustannukset	24 530	24 950	24 990	25 480	25 940	26 290		
TULOS ilman jälkikäteistarkistusta	-1 360	-870	-300	180	570	1 170		
Omavastuu			100 %	95 %	90 %	80 %	70 %	70 %
<i>Jälkikäteistarkistuksen lisäys/vähennys</i>			1 460	-510	-550	-460	-320	-470
<i>Jälkikäteistarkistus yhteensä</i>			1 460	1 010	500	60	-250	-730
TULOS jälkikäteistarkistuksella	-1 360	-870	1 160	1 190	1 070	1 240		
Rahoituksen määrä yhteensä	23 170	24 080	26 150	26 670	27 010	27 530	28 280	28 810
Erutus rahoituksessa 100% tarkistukseen	0	0	0	30	90	210	350	560

Vaikutusarvio nopeammalla kustannuskehityksellä

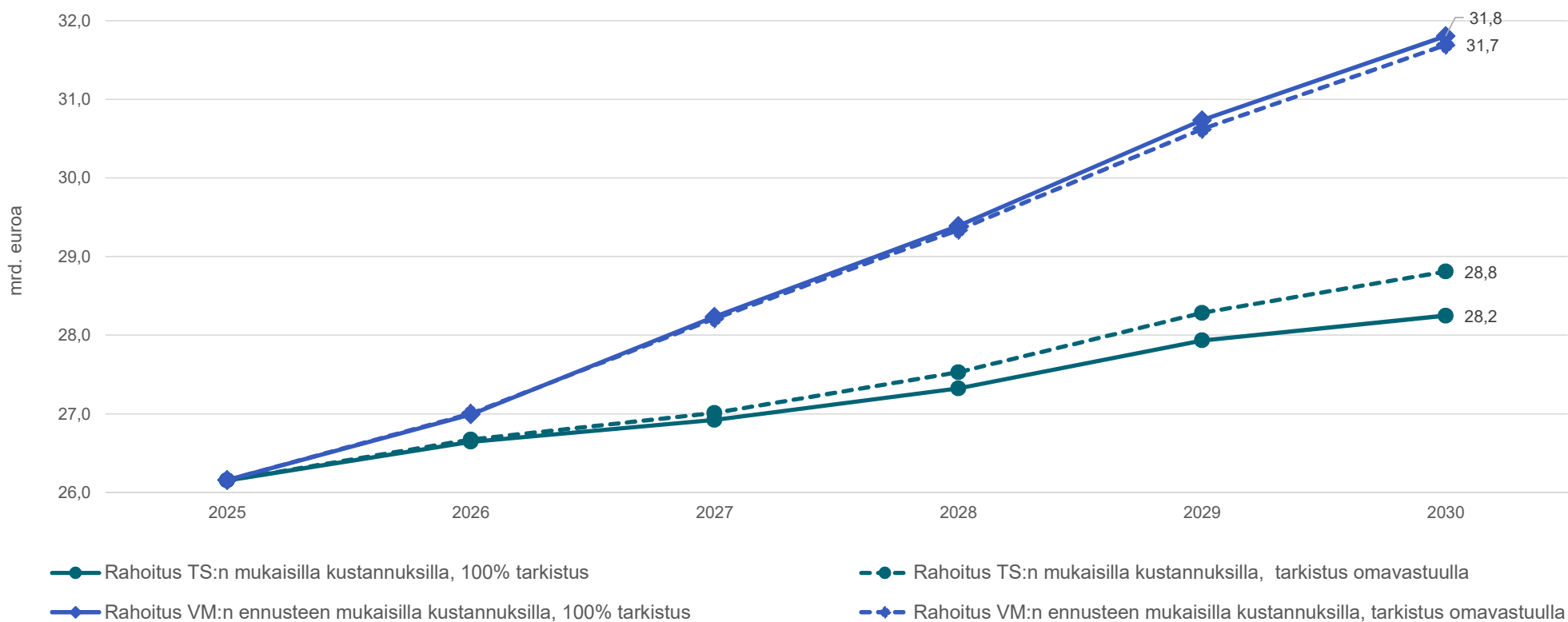
- Alueiden raporttoimien taloussuunnitelmien mukainen kustannuskehitys on hyvin maltillista – joillakin alueilla jopa negatiivista.
- Mikäli kustannusten kasvu toteutuu taloussuunnitelmissa arvioitua nopeampana, on sillä vaikutusta jälkikäteistarkistukseen ja siten omavastuuosuuteen.
- HE-luonnoksessa omavastuuosuuden vaikutuksia on arvioitu myös nopeammalla kustannuskehityksellä.
- Valtiovarainministeriön kevään 2024 hyvinvointialuetalouden kehitysarvion mukaan nettokustannusten kasvu on keskimäärin 3,7 % vuosina 2024–2028.
- Tällä kustannuskehityksellä hyvinvointialuetalouden tulos heikkenee.
Jälkikäteistarkistuksella lisätään rahoitusta ja omavastuuosuus vähentää rahoitusta suhteessa täysimääräiseen tarkistukseen.

Omavastuun vaikutus koko maan rahoitukseen, VM:n kevään 2024 hyvinvointialuelouden kehitysarvion mukaisilla kustannuksilla arvioituna

100% jälkikäteistarkistus	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Rahoitus ilman jälkikäteistarkistusta	23 170	24 080	24 690	25 660	26 510	27 460	28 540	29 540
Nettokustannukset	24 530	25 270	26 200	27 350	28 430	29 440		
TULOS ilman jälkikäteistarkistusta	-1 360	-1 190	-1 510	-1 690	-1 920	-1 980		
<i>Jälkikäteistarkistuksen lisäys/vähennys</i>			1 470	-190	340	140	200	-10
<i>Jälkikäteistarkistus yhteensä</i>			1 470	1 340	1 730	1 930	2 200	2 260
TULOS jälkikäteistarkistuksella	-1 360	-1 190	-40	-360	-190	-50		
Rahoituksen määrä yhteensä	23 170	24 080	26 160	26 990	28 240	29 390	30 730	31 810

Jälkikäteistarkistus omavastuulla	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Rahoitus ilman jälkikäteistarkistusta	23 170	24 080	24 690	25 660	26 510	27 460	28 540	29 540
Nettokustannukset	24 530	25 270	26 200	27 350	28 430	29 440		
TULOS ilman jälkikäteistarkistusta	-1 360	-1 190	-1 510	-1 690	-1 920	-1 980		
Omavastuu			100 %	95 %	90 %	80 %	70 %	70 %
<i>Jälkikäteistarkistuksen lisäys/vähennys</i>			1 470	-180	310	110	140	-10
<i>Jälkikäteistarkistus yhteensä</i>			1 470	1 340	1 700	1 870	2 080	2 150
TULOS jälkikäteistarkistuksella	-1 360	-1 190	-40	-350	-220	-100		
Rahoituksen määrä yhteensä	23 170	24 080	26 160	27 000	28 210	29 340	30 620	31 690
Erotus rahoituksessa 100% tarkistukseen	0	0	0	10	-20	-50	-110	-110

Omavastuuosuuden vaikutus kahdella eri kustannuskehityksellä

Yhteenveto omavastuun vaikutuksista

- Jälkikäteistarkistuksen vuosittainen lisäys tai vähennys lasketaan aina toteutuneen kustannuskehityksen perusteella kahden vuoden viiveellä.
- Hyvinvointialueiden vuoden 2023 yhteenlaskettu alijäämä on tilinpäätösarviotietojen mukaan -1,35 mrd. euroa. Tämän perusteella rahoitukseen lisätään n. 1,46 mrd. euroa jälkikäteistarkistusta vuonna 2025.
- Vuodesta 2026 alkaen jälkikäteistarkistuksella joko lisätään tai vähennetään rahoitusta, riippuen kustannuskehityksestä.
 - Mikäli tulos kohentuu, jälkikäteistarkistuksella vähennetään rahoitusta. **Omavastuuosuus pienentää vähennettävää määrää, eli lisää rahoitusta suhteessa täysimääräiseen tarkistukseen.**
 - Mikäli tulos heikkenee, jälkikäteistarkistuksella lisätään rahoitusta. **Omavastuuosuus pienentää lisättävää määrää, eli vähentää rahoitusta suhteessa täysimääräiseen tarkistukseen.**

Lisärahoituksen poistaminen jälkikätestarkistuksesta

- Hallitusohjelman mukaisesti ehdotetaan, että yksittäisen hyvinvointialueen saama lisärahoitusta ei otettaisi jatkossa huomioon koko maan rahoituksen tasoa korottavana eränä
 - Voimaan 1.1.2026, jolloin sovelletaan vuoden 2024 rahoituksen tarkistamisesta lukien
 - Vuonna 2023 mikään alue ei hakenut lisärahoitusta
- Koska lisärahoituksen perusteella rahoitusta lisättäisiin koko maan tasolla, lisäys kohdentuisi epätarkoituksenmukaisesti kaikille alueille. Lisärahoituksen huomioon ottaminen rahoituspohjassa ei siten käytännössä korjaisi lisärahoitusta saaneen alueen tilannetta.

**Asiakasmaksumuutosten
huomioon ottaminen
etukäteen**

Rahoituslaissa (9 §) säädettäisiin myös asiakasmaksumuutosten huomioon ottamisesta

- Asiaksmaksuihin säädettävät muutokset otettaisiin lähtökohtaisesti huomioon kuten tehtäväm muutokset, eli niiden voimaantulo vuodesta lukien etukäteen
- Sääntelyn tarkoituksena on varmistaa, että asiakasmaksumuutokset otetaan vaikutuksiltaan erilaisissa tilanteissa huomioon hyvinvointialueiden rahoituksen turvaavalla tavalla
- Mahdollistaa lähtökohtaisesti myös hallitusohjelmassa linjattujen asiakasmaksuja koskevien julkisen talouden sopeuttamistoimien realisoitumisen valtion talouteen (terveydenhuollon asiakasmaksujen korotukset v. 2025 lukien 50 miljoonaa, kehysriihessä linjatut 100 miljoonan lisäkorotukset)

Milloin asiakasmaksumuutos otetaan huomioon etukäteen?

- **Asiakasmaksujen tasoon, perusteisiin tai maksullisuuteen säädettävät muutokset** otettaisiin huomioon rahoituksessa etukäteen niiden voimaantulosta lukien = Muutokset, jotka vaikuttavat alueiden maksutulojen tasoon (esimerkiksi enimmäismaksun korotus)
- **Indeksikorotusluonteisia muutoksia EI** otettaisi huomioon etukäteen, koska niiden tarkoituksena on säilyttää maksujen reaalin taso
- Tulisi perustua asiakasmaksua koskevaan lain tai lain perusteella asetuksen muutokseen
- Rahoitusta joko vähennettäisiin tai lisättäisiin varainhoitovuodelle etukäteen riippuen siitä, onko kyseessä maksukorotus vai maksun alentaminen
- Vaikutus oltava mahdollista arvioida etukäteen luotettavasti euromääräisesti ja ottaa huomioon rahoituksen turvaavalla tavalla

Asiakasmaksumuutoksen etukäteisen huomioon ottamisen vaikutukset rahoitukseen

- Vaikutusta hyvinvointialueiden rahoitukseen on arvioitu esityksessä esimerkkinä hallitusohjelman mukainen terveydenhuollon asiakasmaksujen korottaminen siten että **korotus säädettäisiin asiakasmaksujen enimmäismääriin**
 - Koko maan tason valtion rahoituksesta vähennettäisiin etukäteen vuodesta 2025 lukien 50 miljoonaa euroa
 - Tämä vähennys jakautuisi alueille terveydenhuollon määräytymiskriteereillä
 - Vaikutus rahoitukseen olisi kaikilla alueilla suuruusluokkaa noin -0,2 prosenttia, joka alueilla olisi mahdollisuus kattaa nostamalla asiakasmaksuja
- Yksittäinen alue voisi kuitenkin edelleen päättää, ettei se nosta maksuja enimmäismääräiseksi
 - Tällöin sen tulisi kattaa vähennetty rahoitus esim. muusta rahoituksestaan tai sopeuttamalla toimintojaan. Jos osuus jäisi alueella alijäämäksi, kasvattaisi tämä ko. vuodelle jälkikäteistarkistuksessa huomioon otettavia nettokustannuksia
 - Jälkikäteistarkistuksen mukainen rahoituksen lisäys tai vähennys vieään kuitenkin osaksi koko maan laskennallista rahoitusta, jolloin se jakautuu hyvinvointialueille rahoituslain määräytymistekijöiden mukaisesti. Mahdollinen rahoituksen tason jälkikäteinen korotus ei siten kohdentuisi juuri niille hyvinvointialueille, jotka eivät ole nostaneet asiakasmaksuja. (= kannuste korottaa maksuja säädösmuutoksen mahdollistamalla tavalla säilyy)

Infotilaisuus 26.4.2024

Sisäministeriön pelastusosasto
Erityisasiantuntija Jaana Määttälä

23 § - pelastustoimen riskikerroin

- Hyvinvointialueiden rahoituslakiin (617/2021) esitetään tehtäväksi teknisluonteisia korjauksia pelastustoimen riskikertoimen laskentaa koskevaan pykälään ja samalla tarkennettaisiin riskikertoimen laskennassa käytettävää tietopohjaa.
 - Riskiruutujen määräytymisperusteita ollaan parhaillaan päivittämässä sisäministeriössä ja esitetyillä muutoksilla mahdollistetaan kehittämistä.
- Hyvinvointialueiden rahoitus pelastustoimen järjestämiseen määräytyy asukasmäärän (65 %), asukastiheyden (5 %) ja alueelle riskitekijöiden perusteella laskettavan **riskikertoimen (30 %)** mukaan.

23 § - tekniset korjaukset

- Riskikerrointa laskettaessa käytettäisiin tosiasiallisesti saatavilla olevia Tilastokeskuksen väestörakennetilaston tietoja asukasmääristä **varainhoito-vuotta edeltävää vuotta edeltävän vuoden lopussa**.
 - Nykyisessä kirjoitusvirhe, viittaa varainhoitovuotta edeltävän vuodenvaih-teen tietoihin.
- Jatkossa riskiruutujen riskitason **laskee sisäministeriö** Tilastokeskuksen sijaan.
 - Laskennan automatisointi.

23 § - riskikertoimen tietopohja

- Pelastustoimen riskikertoimen laskennassa otettaisiin huomioon muutakin kuin nykyinen Tilastokeskuksen tuottama tieto.
- Jatkossa olisi tarkoitus ottaa huomioon myös **usean riskiruudun alueella tapahtuva toiminta kokonaisuutena**.
 - Huomioitaisiin riskiruudut, joiden Tilastokeskuksen tietojen ja tapahtuneiden onnettomuuksien perusteella määräytyvä riskiluokka on I ja II tai joilla yhdellä tai useammalla ruudulla kokonaisuutena sijaitsevaan riskikohteeseen tai harjoitettuun toimintaan perustuva painokerroin on vähintään 1.
- Riskitason laskennassa otettaisiin **onnettomuudet** valtioneuvoston **asetuksella tarkemmin säädettävällä** uudella tavalla huomioon.